Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Commentaria in universam artis logicam - Cod. Ettenheim-Münster 277

[S.l.], [17. Jahrh.]

Dvbivm qvartvm

urn:nbn:de:bsz:31-129937

Visual Library

DVBIVM QVARTVM.

Quomodo Praemissae concurrant ad producendum Choris assensum et an praemissae semper debeant existere ipsius producendi Choris?

Duo petimus in praesenti dubio. Et pro Resolut. primi dicendum est quod Ephesius sunt praemissae aliae formales aliae obiectivae. Praemissae obiectivae sunt obiecta assensuum vel cognitionum earum quae habentur in praemissis v. g. in hoc syllogismo omnis homo est animal Petrus est homo ergo est animal praemissae obiectivae sunt illa obiecta vel potius illae duae veritates quae sunt obiectum cognitionis et assensui. Praemissae v. formales sunt ipsi assensus cum cognitionis respondentes ipsis obiectis.

Et eodem modo duplex est Choris aliae formalis aliae obiectivae. Obiectiva est ipsa veritas cum res obiecta vel contenta in Choro. Formalis v. Choris est ipse assensus illius ~~[illegible]~~ quod sertur in, tale obiectum vel talem veritatem. His praenotatis sit.

Choris 2a. Praemissae obiectivae non semper causant Chorem obiectivam effective licet quandoque id contingat ut cum praemissae continent causam efficientem illius rei quae continetur in Choro.

Sed 1a. Pars Chorus praemissae obiectivae quandoque sunt aliquid creatum et Choris obiectiva aliquid increatum sed id quod creatum et similum est, non potest effective producere aliquid increatum ergo praemissae obiectivae non semper causant effective Chorem obiectivam, mi. cum obsequio pat. pro ma. nam per effectus creatos demonstramus quandoque deum esse sed tunc Choris obiectiva est quid increatum ut pat. praemissae v. aliquid creatum ergo.

2a. Pars Chorus facile pat. In demonstrationibus illis in quibus probamus effectus per suas causas efficientes et tunc praemissae obiectivae efficienter causabunt Chorem obiectivam.

Quaeres tu An praemissae obiectivae causant efficienter Chorem formalem sive ipsum assensum Chorus. Respondeo negative. Ratio est quia praemissae quandoque sunt res

corporea et entia negativa quae nequeunt causare efficienter Chorum formalem
ipsius scilicet assensus Chorus sed est spiritualis et positiva entitas sed id quod
est spirituale et positivum non potest effective prodire ab ente corporeo et
negativo quo praemissae ultimae non causant efficienter Chorum formalem.
Sed quid dicendum de praemissis ultimis spiritualibus? Respondeo idem sic: quod non
producant Chorum formalem sive assensum illius in genere causae efficientis
quia nullus apparet influxus per quem producant talem assensum, cum sit longe
distans et quandoque non sit. Ad causam autem efficientem petitur quod instant in
effectum et quod sit quando causant quo praemissae ultimae non causabunt assensum
Chorus efficienter, bene tamen formaliter sive in genere causae formalis extrinsecae
commune quae omnia ultima solent causare actus suarum potentiarum.
Neque hic plus de causalitate praemissarum ultimarum est dicendum. Supra n.
eginus quomodo praemissae debeant esse causae Chorus quod illius de praemissis ultimis.
Solum quod est difficultas de praemissis formalibus quomodo illae concurrant ad
Chorum formalem. Quam quaestionem alii in his verbis proponunt in qua genere causae
assensus praemissarum concurrat ad assensum Chorus et in primis certum est
assensus praemissarum causare assensum Chorus quia Aristoteles ait cognitionem
discursivam fieri ex praeexistente cognitione ubi per hoc Ex denotat
Aristoteles aliquam causalitatem et non tamen rationem tertii a quo quia assensus praemissarum
potest simul stare cum assensu Chorus in eodem subiecto, quod tamen tertius a quo
non potest respectu tertii ad quem.
Et patet idem ratione. Ad discursum non sufficit quod una cognitio sequatur
post aliam cum possimus multas propositiones successive formare et tamen non dis-
currere quod ad discursum petitur quod una cognitio causatur ex alia quo praemissae
formales causabunt Chorum formalem aliquo modo, praesertim cum assensus
Chorus virtualiter obtineatur in assensu praemissarum.

Certum ergo dicitur esse quod assensus premissarum causat assensum Conclusionis.
Dub. tamen est in qua genere causae Arist. in genere causae materialis formalis efficientis
vel finalis. Et Expl. nostra sententia sit.

Chro 2a. Premissae formales seu assensus premissarum causant
efficienter assensum Chronis, non ut causa principalis sed ut
instrumentalis.

Haec Chro est cons. et probatur 1o ratione 3a Durandum Illud quod constituit
potentiam in actu primo ad agendum vel efficiendum concurrit efficienter ad
actum Eum cum illa sed ~~illud~~ per species intelligibiles premissarum
et assensus illarum constituitur illud in actu primo ad assentiendum Chronis ergo species
premissarum concurrunt efficienter ad assensum Chronis. ma probatur in ab speciebus
intentionalibus omnium potentiarum ut v.g. species coloris tanquam virtus coloris quae
~~ollum~~ virtus constituit potentiam visivam in actu primo ad videndum et ideo
concurrit efficienter cum ea ad visionem quae est actus Eius. ma probatur quia illud
nudus absque assensu premissarum non est sufficiens et completa causa ad dicien-
dum assensum Chronis ergo assensus premissarum constituunt illum in actu
1o ostendit pat. probatur antecedens quia in assensu Chronis non reperitur unde ratio ~~illa~~ intellec-
tionis sed ratio ~~illa~~ intellectionis discursivae quae ut hic resumitur in assensum
sine cognitione premissarum tanquam in suam causam ergo illud unde sumptus
sine assensu premissarum non est sufficienter determinatus ad praestandum assensum
Chronis ergo sicut species concurrunt effective ad dicendum actum eo quod
constituunt potentiam in actu primo ita non assensus premissarum concurrit effici-
enter ad assensum Chronis.
Probatur 2o Chro. Assensus Chronis claudit virtualiter in assensu premissarum
ergo assensus premissarum causabit efficienter assensum Chronis. antecedens est certum
quia habito assensu premissarum manet illud necessitatis modo infra explicando
ad praestandum assensum Chronis ergo assensus Chronis continetur virtualiter
in assensu premissarum quia ex nullo alio capite videtur provenire haec necessitas.

Ergo a consequenti ideo semina viventium concurrunt effective ad productionem viventium v.g. semen arboris ad arborem quia semina virtualiter continent viventia ergo si assensus premissarum continet virtualiter assensum Chronicorum concurret quoque efficienter ad illum.

Dicimus a. in Chronicorum quod assensus premissarum concurrat effective ad assensum Chronicorum non ut causa principalis sed ut instrumentalis quia principaliter causare assensum Chronicorum proprium est potentiae intellectivae, assensus a. premissarum est virtus quidam activa quae intellectus instruit et causat assensum Chronicorum.

Alii dicunt quod non concurrat ut quod bene tamen ut quo et hoc non verum est. Nec tamen bene nos loqui de assensu Chronicorum secundum se, non secundum quod continet virtualiter in premissis quia ad Chronicum sive ad assensum Chronicorum virtualiter contentum in premissis non concurrit effective assensus premissarum cum talis assensus ~~[illegible]~~ sic virtualiter contentus non sit quod distinctum ab assensu premissarum ergo in tali casu non poterit assensus premissarum causare effective Chronicum seu assensum illius consequentis quia omnis causa efficiens debet distingui realiter a suo effectu. Idem enim non potest efficere seipsum. Debet ergo intelligi de assensu Chronicorum et premissarum secundum se.

His adde quod assensus premissarum potest aliquo modo dici causa materialis et formalis assensus Chronicorum non quidem ratione sui quia unus actus non fit ex alio tanquam ex materia neque unus actuat alium tanquam forma, sed ratione premissarum intellectivarum. Deinde assensus premissarum est ratio sub qua intellectus assentiens Chronicorum ergo assensus premissarum erit in causa formalis extrinseca assensus Chronicorum. Ita Henricus Scotus obiicit Durandus causa efficiens debet esse praesens quando producit suum effectum sed quando producitur assensus Chronicorum iam non adest assensus premissarum ergo non producit illum effective. Ma est certa quia quod non est in rerum natura nihil potest efficere, probatur minor assensus Chronicorum est discursivus ergo petit successionem unius actus post alium ergo quando est assensus Chronicorum non est assensus premissarum

Deinde si quando est assensus Chorus esset in assensu premissarum sequeretur quod ille simul posset plura intelligere quia ubi essent duo actus cognitionis atque hoc non potest dici nisi est ita S. Th. quo.

Confir. si esset causa efficiens vel esset univoca vel aequoca sed neutra est quo nullo modo est causa efficiens ma pat ex divisione causae efficientis in univocam et aequocam pli m. in pri non est causa univoca quia assensus Chorus ab illa producitur est diversae speciei neque in aequoca quia causa aequoca dicitur esse virtus sed assensus premissarum est particularis quo non erit causa aequoca. Rx conc. ma. et nego m. ad pb. eius dicitur non spectari ad centralem rationem Chorus illatae sive assensus discursivi quod succedat successione temporis assensui premissarum sed tamen petit quod sit assensus collectus et illatus ex actio licet sit simul in eodem instanti temporis cum assensu premissarum et non vocatur discursus modus illatus quia precedant premissae prioritate temporis con: sed quia precedunt prioritate naturae. Neque tamen valet id quod argumentum assumit tanquam impossibile sic: quod ille habeat in eodem instanti temporis plures assensus vel actus, hoc non implicat quia talis actus nisi se sit ordinati. Tunc non sit potius per modum unius quam per modum plurium. Verum est quidem quod ille non potest simul plura ut plura intelligere, hoc est illa quae nullum nisi se habeat ordinem, potest tamen bene cognoscere plura per modum unius et sic se habet assensus premissarum et Chorus. Videatur S. Th. 1a p. q. 85 art. 4. quae hoc omnia satis bene explicat.

Ad confir. nego m. ad pb. eius dicitur quod sit causa aequoca ad h. impugnationem dicitur non esse de ratione causae aequocae quod sit virtus licet id regulariter verum sed tamen petit causa aequoca secundum se quod producunt effectum speciei a se distinctum cum quo assensus Chorus sit speciei distinctus ab assensu premissarum assensus premissarum erit causa aequoca assensus Chorus.

Nec tamen per accidens aliquando assensum premissarum non causare assensum Chrisostomi quia forte non cognoscitur bonitas consequentiae vel illud est aliunde impossibile propter organorum destructionem ut fit in amentibus sed hoc tamen per accidens se habet, nos autem hic loquimur de illo bene disposito.

Chrisostomus 3°. Licet non adsint premissae formales nec memoria illarum si tamen adsit habitus Chrisostomi poterit haberi actualis assensus Chrisostomi

Probatur Habitus inclinat potentiam ad producendos similes actus a quibus est productus et causatus sed habitus Chrisostomi est productus ab assensu Chrisostomi ergo poterit potentiam inclinare ad producendum similem actum sive assensum Chrisostomi dum adsint species representantes connexionem extremitatum, maior est certa, minor patet quia talis habitus non est productus ab assensu premissarum cum per habitum priorum propriorum assentiamur premissis ergo est productus ab assensu Chrisostomi ergo poterit effective concurrere talis habitus ad producendum similem actum sive assensum Chrisostomi quia talis habitus potest habitualiter id quod antea potestabant actualiter premissae formales.

Quaeres tamen An actuales memoria premissarum sufficiant ad eliciendum assensum Chrisostomi licet premissae formales non adsint V.G. si aliquis recordetur se aliquando habuisse certas premissas alicuius Chrisostomi utrum tunc possit elicere assensum scientificum Chrisostomi.

Respondeo quod si quis evidenter recordetur et non haesitant se aliquando habuisse certas premissas probabiles est quod talis possit elicere assensum scientificum Chrisostomi Et dicimus si quis evidenter recordetur non cum formidine, sin. quis haesitando recordaretur premissarum tunc non poterit elicere assensum scientificum sed tamen probabilem.

Probatur primo quia in actuali memoria sunt actualiter premissae licet non adsint formales premissarum assensus. Deinde actualis memoria bene potest supplere defectum premissarum ergo stante actuali memoria premissarum bene potest quis elicere assensum Chrisostomi.

2m pl. Ista memoria gerit vices p̄missarum sed si p̄missae n̄ sunt
evidentes aut certae n̄ p̄ducit assensus scientificus Chr̄i g̃ncis n̄ p̄ducit
si memoria p̄missarum fuerit haesitans.
3a 1o Assensus Chr̄i ē discursus g̃ fit ex p̄existente cognitione
deinde p̄missae fo̅ales sunt causae efficientes Chr̄i ut dictum ē g̃
sine illis n̄ p̄t h̄ri Chr̄i fo̅alis. 3o Habitus p̄missarum ē sufficiens
ad eliciendum assensum Chr̄i g̃ nil aliud petit ad p̄ducendum
talem assensum.
Ad 1m assensum Chr̄i sufficiens p̄missis aut ex aliq̄ q̄ gerit
vices illarum. Ad 2m dicis q̄ assensus Chr̄i n̄ petat essentialiter
p̄duci a p̄missis fo̅aliter et actualiter existentibus sed sufficit si ab
aliq̄ p̄ducatur q̄ supplet vices p̄missarum. Ad 3 dic. falsum ē
aut q̄ ille habitus tu̅ inclinat ad assensum p̄p̄rio vel p̄missarum.
Ex dictis inferr q̄ illud nec bene possit in eodem instanti temporis
cognoscere ma. mi. et Chr̄m q̄ in hoc nulla apparet repugnantia licet
sint plures actus. S q.
Nō ē nos p̄ē eodem actu assentiri p̄missis et Chr̄i in q̄tum sc: cognoscit
Chr̄i ut sub ē p̄missis q̄ pl. p̄ā eodem actu ferr in ottum mutati
et rationem fo̅alem illius v. g. idem actus p̄ē visionis ferr in colorem et
et lucem sed p̄missae sunt rationes fo̅ales p̄standi assensum Chr̄i g̃ p̄t
illud eodem actu ferri in Chr̄m et p̄missas et hac ratione assensus p̄missarum
n̄ p̄t ē causa effectiva assensus Chr̄i q̄ inter causam et effectum dt ē realis
distinctio g̃ quando illud eodem assensu ferr in p̄missas et Chr̄m
assensus p̄missarum n̄ ē causa efficiens assensus Chr̄i.
Quando a. sup. dicimus assensum p̄missarum causare effective assensum Chr̄i
intelligitur de illo assensu q̄ sm se ferr in p̄p̄ia et sm se in
Chr̄m q̄ tunc illi actus sunt distincti realiter inter se, licet virtualiter
unus metodicus in alio.

Quaeritur hic vel: An possibile assensum praemissarum necessitetur illius ad praestandum assensum Chri. Ad quod sic: quod illius necessitetur ad assensum Chri tam quam ad specificationem quam quam ad exercitium quod necessitetur quam ad specificationem patet, nam visis evidenter praemissis et cognita bonitate illationis si illius dicit aliquem actum dicere circa Chrem, ille actus erit assensus et non discensus ergo necessitetur illius quam ad specificationem. patet antecedens quia illius visis praemissis evidentibus et cognita bonitate illationis non potest dissentire tali Chri.

Quod non necessitetur illius quam ad ~~specificationem~~ exercitium patet. Illius non est formaliter liber ergo praesenti obiecto et satis applicato non potest non operari circa illud sicut possibile colore et debito modo applicato potentia visiva illa non potest non operari vel non dicere visionem ergo.

Probatur 2o. Idem. Possibile causa naturali cum omnibus requisitis nostris sequitur effectus sed assensus maioris et minoris est causa naturalis ergo positis omnibus requisitis nostris sequitur assensus Chri distinctus ab assensu praemissarum.

DVBIVM QVINTVM.

An Divisio demonstrationis in qua et propter quid sit adaequata et quaelibet sit divisio?

Antequam examinetur divisio demonstrationis nostrae est prius cognoscere naturam membrorum dividentium et quamvis demonstratio propter quid satis sit declarata dub. 1o. h. quaest. placet tamen hic ad melius intelligendum divisionem illam adhuc breviter explicare. Est ergo demonstratio propter quid illa in qua patet praedicatum convenire subiecto per propriam et adaequatam eius causam vel rationem formalem hac demonstratione patet risibilitas de homine per rationale vel discursivum tamquam per propriam et adaequatam causam. Demonstratio vero qua est illa in qua non patet praedicatum convenire subiecto per propriam et adaequatam causam sed per effectum aut per causam remotam